

UN DESTIN TRAGIC - VIRGIL POTÂRCĂ (1888-1954), OM POLITIC,
PRIETEN ȘI COLABORATOR AL LUI ARMAND CĂLINESCU,
INIȚIATOR AL ÎNFIINȚĂRII MITROPOLIEI OLTENIEI - 60 DE ANI
DE LA SFÂRȘITUL TRAGIC LA SIGHETUL MARMAȚIEI

TOMA RĂDULESCU*

Virgil Potârcă s-a născut la Plenița-Dolj în ziua de 16 iulie 1888 în casa învățătorului Nicolae Potârcă, care a ajuns consilier județean și deputat în Parlamentul României. Învățătorul Nicolae Potârcă a avut doi frați. Primul, ing. Opran Potârcă, specialist în domeniul căilor ferate, recunoscut pentru valoarea operei sale și în afara țării, căzut pe câmpul de luptă în războiul reîntregirii, al doilea frate – generalul medic chirurg Iacob Potârcă, a fost doctor în chirurgie al Facultății de medicină din Paris, organizator al serviciului sanitar român în războiul balcanic din 1913 și în primul război mondial. Metodele chirurgicale aplicate de acesta din urmă sunt recunoscute și azi peste hotare. Unchiul dinspre mamă – prof. dr. Iancu Voinea, în cadrul Academiei Comerciale din Cluj ca membru fondator, a fost șeful catedrei pentru studiul produselor comerciale și tehnologia lor, renumit pentru excursiile tematice organizate cu studenții săi în diverse țări europene.

Virgil Potârcă, după absolvirea studiilor primare în comuna natală, a urmat studiile gimnaziale și liceale la Colegiul Național „Carol I” – promoția 1906. Ulterior devine licențiat în drept al Universității din București, iar din anul 1914 doctor în drept la Paris. Imediat în anul 1910 se înscrie în Baroul de Dolj unde este considerat un adevărat maestru. Paralel a făcut studii serioase de agronomie ajungând în perioada interbelică președinte al Uniunii Camerelor Agricole din România. În primul război mondial a participat ca ofițer și s-a evidențiat prin fapte de eroism confirmate de medaliile și decorațiile acordate. Atras de personalitatea viitorului mareșal Alexandru Averescu se înscrie în Partidul Poporului condus de acesta unde devine membru marcant, iar din anul 1920 deputat de Gorj. De atunci și până în 1937 a fost deputat și senator în toate legislaturile. Virgil Potârcă, șeful organizației Partidului Poporului din Dolj, a fost un element apropiat de interesele țărănimii. Astfel în cadrul

* Arhiepiscopia Craiovei, Craiova.

dezbaterilor Adunării Deputaților din sesiunea martie-mai 1921 cerea să se depășească decretul inițiat de liderul liberal I. Gh. Duca până se vor întregi 10 pogoane de fiecare țaran.¹ Ca deputat Virgil Potârcă începe să se apropie de Partidul Țărănesc al lui Ion Mihalache, fiind și liderul grupului din cadrul Partidului Poporului care manifesta aceste tendințe. La începutul anului 1926 întregul grup de la Craiova trece de la Partidul Poporului la Partidul Țărănesc, iar la 26 sept. 1926 în ședința Comitetului Central Executiv este ales ca membru al acestuia alături de Vasile Rădulescu, Armand Călinescu, Alexandru Răutu și Teofil Sauciuc-Săveanu². Adept al fuziunii Partidului Țărănesc cu Partidul Național în primăvara anului 1927 Virgil Potârcă, la fel ca și președinții altor organizații județene, reușește să realizeze contopirea organizațiilor națională și țărănistă în cadrul unei organizații județene unice a P.N.Ț. În anii 1927-1937 a fost președinte al organizației P.N.Ț. Dolj. Virgil Potârcă, datorită capacității sale organizatorice deosebite, reușește să creeze filiale viabile în toate comunele doljene, numărul membrilor de partid situând organizația printre primele din țară. În timpul campaniilor electorale s-a dovedit a fi unul din cei mai buni oratori români. El a contribuit efectiv la victoria partidului său în alegerile din toamna anului 1928, care au permis formarea primului guvern țărănist din istoria României. De asemenea în perioada 1 apr. 1926- 12 iul. 1927 când primar al Craiovei era avocatul I. B. Georgescu, Virgil Potârcă făcea parte din cei 37 de consilieri ai Craiovei care au avut un rol important în modernizarea orașului Craiova prin continuarea lucrărilor de canalizare începute de fostul primar C.N. Popp³.

Alături de Ion Mihalache, Virgil Madgearu, Mihail Ralea, Constantin Rădulescu-Motru, Petre Andrei, Petre Pandrea și alții, Virgil Potârcă a adus o contribuție importantă la dezvoltarea ideologiei național țărăniste. El era adept al grupării centriste și de stânga care n-a fost de acord cu pactul de neagresiune semnat la 25 noiembrie 1937 de P.N.Ț condus de Iuliu Maniu și legionari în vederea alegerilor parlamentare. Puțin mai târziu la 29 decembrie împreună cu Armand Călinescu, Dinu Simian și Vasile Rădulescu-Mehedinți au fost excluși din P.N.Ț. pentru că făceau parte din guvernul Goga. La conducerea organizației P.N.Ț. Dolj Virgil Potârcă a fost înlocuit cu I. B. Georgescu⁴.

Virgil Potârcă a avut funcții importante în conducerea pe țară a P.N.Ț. Astfel Comitetul Central executiv în urma întâlnirilor dintre 9 și 12 sept. 1934 a

¹ Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *România după Marea Unire*, vol. II. Partea I. 1918-1933, Editura „Științifică și Enciclopedică”, București, 1986, p. 272.

² Ibidem, p. 511.

³ Cezar Avram, Vasile Pleniceanu, Dinică Ciobotea, Sorin Lukacs, Leonida Nicolaescu, Ion Zarzără, *Craiova pagini de istorie și civilizație*, III, *Amenajarea apelor. Canalizarea și termoficarea orașului Craiova*, Editura „Helios”, Craiova, 1998, p. 108.

⁴ Ibidem, Partea a II-a, noiembrie 1933 – septembrie 1940, București, 1988, pp. 192, 218, 221, 222.

Delegației permanente a P.N.Ț. l-a ales ca membru alături de D.R. Ioanițescu, Ion Răducanu, Petre Andrei, Armand Călinescu din partea organizațiilor din vechiul regat⁵.

La 31 dec. 1928 Virgil Potârcă a fost desemnat subsecretar de stat la Ministerul Agriculturii și Domeniilor în guvernele conduse de Iuliu Maniu (10 nov. 1928-7 iun. 1930), (13 iun. - 8 oct. 1930) și G.G. Mironescu (7 iun. 1930 – 8 iun. 1930), (10 oct. 1930-4 apr. 1931), cu sarcina de a contribui la „desăvârșirea reformei agrare”. În guvernul condus de Octavian Goga a fost ministru ad-interim la agricultură și domenii (28 dec. 1937-8 ian. 1938)⁶.

Ca președinte al Camerelor Agricole Virgil Potârcă a inițiat construirea de sedii în toate sediile județene din țară, a asigurat angajarea unor specialiști agronomi, mulți cu studii și doctorate obținute la cele mai importante universități occidentale. Virgil Potârcă acorda o mare atenție sprijinirii agriculturii românești cu credite substanțiale și dobânzi mici din parte Băncii Naționale și al altor bănci de credit. El a fost printre principalii făuritori ai cadrului legislativ care să permită o evoluție modernă a agriculturii românești. „Realizarea revendicărilor economico-sociale ale țărănimii trebuie să rămână pe primul plan” arăta Virgil Potârcă într-o scrisoare din 1938 adresată lui Ion Mihalache, lider țărănist.

Interpelările în parlament și inițiativele sale legislative arată că între vorbă și faptă a fost o deplină concordanță, iar o seamă de lucrări ca: „Legea pentru asanarea datoriilor agricole”(București, 1932, în colaborare cu Vasile Rădulescu), „Legea agrară” (Craiova, 1932), „Alegerile de la Tutova” (1931), „Mica proprietate țărănească” (Craiova, 1932), Comentarii de la legea agrară” (1932), „Criza actuală economică și agricultura noastră” (București, 1934) nu și-au pierdut valabilitatea nici azi. Referindu-se la Legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane din 7 aprilie 1934, Virgil Potârcă afirma: „ nu se propoționează cuantumul la care este obligat debitorul față de creditor în raport cu puterea sa de plată. Reducerea creanței trebuie făcută în așa fel încât plata să nu întrecă minimumul de existență”⁷.

În privința Planului de asanare de la Geneva din timpul crizei economice, Virgil Potârcă cerea o reducere a primelor lui pentru a fi mai ușor suportate de populație. Nerespectarea acestor propuneri a contribuit la mărirea suferinței păturilor sărace și la declanșarea a numeroase greve în anii 1932 și 1933. Ca ministru al justiției (1932) a elaborat legi capitale pentru societatea românească. În reviste de specialitate ca „Justiția Olteniei” (revistă de drept

⁵ Ibidem, p. 173.

⁶ Ioan Scurtu, Ion Alexandrescu, Ion Bulei, Ion Mamina, *Enciclopedia de istorie a României*, ediția a III-a, Editura MERORIA, București, 2002, pp. 134-135, 139.

⁷ „Argus”, 5 sept., 1934.

apărută la Craiova între 1 febr. 1925 și febr. 1944)⁸, „Pandectele române”, „Argus”, etc., în sinteze ca „Dreptul de succesiune al văduvei sărace în averea soțului”, „Legea pentru reglementarea datoriilor rurale și urbane” (Buc. 1933), „Valorificarea produselor” (Buc. f.a.), „Economia și sociologia. Criza actuală”, Virgil Potârcă s-a dovedit a fi un apărător al păturilor defavorizate, militând pentru accesul nelimitat la justiție al tuturor.

Ultima funcție publică deținută de Virgil Potârcă a fost aceea de ministru al lucrărilor publice și comunicațiilor și ad interim la agricultură și domenii în guvernul Goga (29 dec. 1937 – 10 febr. 1938). La 29 dec. 1937, alături de Armand Călinescu și alți reprezentanți ai grupării centriste din P.N.Ț., deoarece a fost desemnat ministru în guvernul lui Octavian Goga, Virgil Potârcă a fost înlăturat din partid.

Alături de Ion Mihalache, Mihai Ralea, Constantin Rădulescu-Motru, Petre Pandrea, Constantin Zane, Petre Andrei, Virgil Madgearu a fost unul dintre ideologii național țărănismului pronunțându-se contra industrializării României. Virgil Potârcă considera că statul se află într-o criză adâncă ce se poate rezolva prin înlocuirea sa cu un stat național-țărănesc. În lucrarea sa „Criza actuală”, București, 1934, Virgil Potârcă arăta că singurul posibil este „echilibrul stabilit înainte de război, astfel ca produsele agricole ale statelor ce produc cereale să fie consumate de locuitorii satelor industriale și viceversa, produsele industriale să fie consumate de locuitorii statelor agricole”⁹. Doctrinar, Virgil Potârcă aparținea centriștilor alături de Armand Călinescu, Mihai Ralea, Nicolae Costăchescu, Mihail Ghelmegeanu și alții. Aceștia vedeau rezolvarea problemelor cu care se confrunta România, precum și propria lor ascensiune politică în instaurarea unui regim de mână forte sub conducerea lui Carol al II-lea¹⁰. Cu toate acestea, Virgil Potârcă a fost un adept convins al democrației, deși considera domnia autoritară a lui Carol al II-lea ca singura soluție de moment în condițiile agresiunii revizioniste a Germaniei, Italiei și U.R.S.S. dar și Ungariei și Bulgariei.

Ca urmare a asasinării primului ministru I.G. Duca, la 29 dec. 1933 de către legionari s-a adoptat Legea stării de asediu, care ulterior a fost prelungită și de guvernul Gheorghe Tătărăscu. Virgil Potârcă l-a interpelat în parlament pe primul ministru Gheorghe Tătărăscu „dacă crede că-și poate face un titlu de glorie începându-și cariera de șef de guvern cu legea stării de asediu”¹¹. Alături de Iuliu Maniu, Ion Mihalache, și alții Virgil Potârcă combate

⁸ Florea Firan, *Presa literară craioveană*, Editura „Scrisul Românesc”, Craiova, 1976, p. 361, nr. 456; Tudor Nedelcea, Marcel Ciorcan, *Publicațiile periodice din Oltenia. Catalog (ziare, gazete, reviste) 1838-1976*, Craiova, 1976, p. 79, nr. 744

⁹ Virgil Potârcă, *Criza actuală economică și agricultura noastră*, București, 1934, p. 104.

¹⁰ Ioan Scurtu, *Criza dinastică din România*, Editura Enciclopedică, București, 1996, p. 274.

¹¹ Apud M. Mușat, I. Ardeleanu, op. cit. Partea a II-a, pp. 579-580.

concepțiile naționaliste ale lui Alexandru Vaida Voevod referitoare la „numerus valachicus”, adică reprezentarea numai a românilor ca fiind majoritari, întreaga conducere a organizației P.N.Ț. de Timiș-Torontal fiind dizolvată, iar până la alegeri conducerea era asigurată de acesta (Comunicatul P.N.Ț. din 16 mart. 1935).

La alegerile parțiale din 18 februarie 1936 pentru județele Hunedoara și Mehedinți, Virgil Potârcă s-a pronunțat împotriva practicilor Partidului Național Creștin, de orientare fascistă, condus de A.C. Cuza. La fel ca și Ion Mihalache, Pantelimon Halippa, Ilie Lazăr, Petre Andrei, Virgil Potârcă a convins alegătorii în cuvântările sale de pericolul extremismului și antisemitismului, de necesitatea menținerii regimului democratic. Împreună cu Petre Andrei, Grigore Gafencu și alții, Virgil Potârcă s-a pronunțat împotriva pactului de neagresiune electorală semnat de conducerea P.N.Ț. cu Mișcarea legionară la 25 nov. 1937 în vederea alegerilor.

Ca urmare a atitudinilor sale publice, la Craiova la sfârșitul lui dec. 1937 numeroși manifestanți, membrii ai Partidului Național Creștin purtând uniforme fasciste cu zvastică pe mână au provocat numeroase incidente și devastări, deoarece Virgil Potârcă intrase în guvernul Goga-Cuza.

În condițiile dramatice ale vieții anului 1940 când România a suferit agresiunea Uniunii Sovietice și se punea problema ființei statale, Virgil Potârcă a făcut parte din delegația celor 12 foști miniștri din care amintim pe Iuliu Maniu și C.I. Brătianu care s-a prezentat la palatul regal în audiență la Carol al II-lea oferindu-și serviciile și asumându-și responsabilitatea pentru partidele democratice.

Foarte credincios, Virgil Potârcă a fost un apropiat al episcopului Râmnicului Noului Severin – Vartolomeu Stănescu. Iată ce spunea despre el la 4 octombrie 1931 episcopul Vartolomeu Stănescu cu prilejul deschiderii Adunării Eparhiale desfășurate la Râmnicu Vâlcea: „După retragerea de la putere a Partidului Național Liberal a urmat la guvernul țării Partidul Național Țărănesc. Din partidul acesta s-a remarcat ca sprijinitor al intereselor Eparhiei și al Episcopiei domnia sa domnul Virgil Potârcă, care în calitatea domniei sale se subsecretar de stat la Ministerul de domenii a pus la dosar interpelarea lui senator Mihăescu, care i-a cerut guvernului de atunci trecerea enoriașilor locali a terenului în totalitate de 308 pogoane pe care o are în folosința ei Eforia Mănăstirilor Oltene la Comanca din Romanați întocmită de mine și sub raportul averii agricole de aci și pe el Eforiei. Teritoriul acesta agricol ni se atribuisse după o luptă aprigă, intensă”.

La 21 martie 1932 Virgil Potârcă este ales pentru Congresul Național Bisericesc alături de I. G. Duca, Gheorghe Tătărăscu și Richard Franasovici¹².

Trei ani mai târziu la deschiderea adunării eparhiale din 13 mai 1934 episcopul Vartolomeu întărea afirmațiile sale cu privire la Virgil Potârcă în cuvântarea rostită atunci:

„Al doilea mare bărbat de stat (n.n. primul la care se referea episcopul era I. G. Duca, recent asasinat de legionari la Sinaia) care ne-a sprijinit cu toată căldura în toate trebuințele Reședinței și ale Eparhiei este excelența sa Virgil Potârcă, cu care ne-am cunoscut ca student la Paris. N-a fost cerere pe care să nu ne o rezolve, oricare ar fi fost ministerul către care ea era îndrumată. Iată deci și către cine ne îndrumăm noi admirația și venerația noastră, și cui le datorăm în cea mai mare parte smulgerea din ruina în care am găsit reședința episcopală cum și înflorirea sfintelor mănăstiri. Pe acești doi români creștini nu-i vom uita toată viața, rugându-l pe Dumnezeu să mai scoată în cale pentru scumpa eparhie olteană și alte valori laice, care cel puțin să-i poată egala, dacă nu chiar întrece”¹³.

Virgil Potârcă, alături de Gheorghe Tătărăscu și Richard Franasovici a făcut parte din Marele Congres Național Bisericesc, organ de conducere al treburilor administrative în Biserica Ortodoxă Română, din partea Arhiepiscopiei Craiovei, a fost și membru în Adunarea Eparhială a Eparhiei Olteniei, Râmnicului și Severinului. Alături de alți fruntași politici olteni în frunte cu frații săi - Constantin și Eugen Potârcă, Constantin Argetoianu, dr. Constantin Angelescu, Richard Franasovici, I. B. Georgescu, C.S. Nicolăescu - Plopșor și alții a militat pentru reînființarea Mitropoliei Olteniei în anul 1939. Decretul Regal din 7 noiembrie 1939 era încununarea muncii acestuia și a colegilor săi. „Fruntașii vieții sociale, culturale și economice a Olteniei solicită înființarea Mitropoliei Olteniei întemeiați pe motivele de ordin istoric expuse mai sus (n.n. – înființarea în 1370 a Mitropoliei Severinului cu jurisdicția asupra Olteniei de astăzi și asupra ținuturilor bănățene de peste munți), cum și necesitatea unui deosebit prestigiu, pe care-l merită Biserica olteană, reprezentând peste 1.500.000 credincioși” se arăta în referatul întocmit de Constantin Argetoianu, președintele Consiliului de Miniștri în perioada 28 sept.-23 nov. 1939¹⁴. În calitate de președinte al Camerelor agricole a făcut

¹² *Dărilor de seamă ale secțiunilor: culturală, administrativă și economică ale Sfintei Episcopii a Râmnicului Nouului Severin către Adunarea Eparhială din 29 mai 1932*, Tipografia Eparhială a Sfintei Mitropolii, Râmnicu Vâlcea, 1932, pp. 18, 64-65.

¹³ *Dărilor de seamă ale secțiunilor: culturală, administrativă și economică ale Sfintei Episcopii a Râmnicului Nouului Severin către Adunarea Eparhială din 26 mai 1935*, Tipografia „Episcopul Vartolomeu”, Râmnicu Vâlcea, 1935, p. 51.

¹⁴ *** *Vieța bisericească în Oltenia. Anuarul Mitropoliei Olteniei, Craiova*, Tipografia Sf. Mitropolii a Olteniei Râmnicului și Severinului, 1941, pp. 11, 15, 115; *** *Dicționarul personalităților doljene. Restitutio*, Editura „Aius”, Craiova, 1999, pp. 175-1776; *** *Repere*

toate demersurile necesare și a asigurat bunul mers al mănăstirilor oltene prin atribuirea prin decret regal al moșiei de peste 1.000 de ha de la Comanca – Romanați, azi județul Olt, ale cărei produse agricole erau administrate și repartizate mănăstirilor și schiturilor din întreaga Mitropolie a Olteniei, astfel revigorându-se viața unor vechi ctitorii domnești și boierești lipsite de cele mai elementare mijloace materiale de subsistență. Împreună cu frații săi pentru procurarea vinului liturgic la parohii și mănăstiri și pentru folosul Arhiepiscopiei Craiovei, a donat o suprafață importantă de vie în zona de nord din imediata apropiere a Craiovei în cunoscutul Plai al Vulcăneștilor. Alături de alți oameni politici și de preoți craioveni în vremurile tulburi ale celui de al doilea război mondial prin audiențe la Patriarhia română și la conducerea de atunci a statului român (în special la Consiliul de Miniștri și Ministerul Educației Naționale. Culte. Arte, la cunoscutul filozof și ministru Ion Petrovici). Nu în ultimul rând trebuie amintite actele de binefacere sub patronajul mitropolitului Olteniei – Nifon Criveanu. Astfel pentru refugiații din Basarabia, Cadrilater și Bucovina de Nord, pentru văduvele și orfanii de război, pentru cartierul Brazda lui Novac din Craiova, distrus de bombardamentele din aprilie 1944, pentru spitalele de răniți și lagărele de prizonieri de la Calafat, Ișalnița și Târgu Jiu, pentru invalizii de război și pentru cantinele organizate pentru elevii săraci și cei lipsiți de mijloace materiale (vezi în acest sens Societatea „Ospătăria școlară” și cantina „Iubirea aproapelui” de pe lângă biserica „Sf. Gheorghe Vechi” din Craiova patronată de distinsul preot și cărturar Gheorghe Demetrescu) activau și erau model de urmat, pe lângă fiica mitropolitului Nifon Criveanu – Cella Moroianu – Criveanu, soțiile fraților Virgil, Constantin și Eugen Potârcă. Fiica mitropolitului Nifon Criveanu, împreună cu soțiile și alți membri ai familiilor unor preoți dar și cu numeroase credincioase au îngrijit răniții și bolnavii din spitale și au procurat cele necesare bunei desfășurări a activității acestora. Ele au activat în cadrul societății „Cultul eroilor” și au organizat cimitire pentru cei decedați în spitalele militare de pe cuprinsul Olteniei. Model în acest sens erau sectoarele repartizate cimitirului „Ungureni” din Craiova, care era alocat Spitalul militar din vecinătate și cele de la cimitirul „Sineasca”, unde fiecare erou avea trecut pe o cruce de lemn într-o placă de metal numele acestuia și unitatea militară căruia îi aparținuse în vederea identificării lor de către urmașii acestora. Tot aceste distins doamne de ziua Înălțării Domnului organizau ample manifestări care emoționau întreaga populație și înălțau sfinte troițe în amintirea celor căzuți pe câmpurile de luptă pentru apărarea patriei.

Pentru meritele sale Virgil Potârcă a fost distins cu numeroase ordine și medalii românești și străine. În timpul celui de al doilea război a militat pentru

spirituale românești. Un dicționar al personalităților din Dolj, Editura „Aius”, Craiova, 2005, p. 275.

salvarea României prin încheierea armistițiului cu Națiunile Unite și apoi pentru revenirea la sistemul democratic prin organizarea de alegeri libere. Datorită atitudinii sale constant anticomuniste va avea de suferit în ultimii ani ai vieții. O notă informativă din 30 iulie 1945 a Serviciului Special de Informații privind situația politică a P.N.Ț. și a legături acestuia cu alte forțe politice din țară și străinătate subliniază maturitatea politică a lui Virgil Potârcă în acele momente grele ale ocupației sovietice: „Există chiar printre membrii teama – care în ultimul timp a luat aspect de certitudine – că la un moment dat s-ar putea scinda forțele partidului, într-o acțiune de despărțire a formației lupiste și altele, fapt ce a determinat de altfel chiar pe V. Potârcă, din fruntea grupului care a părăsit mai demult partidul, să ia contact cu Mihalache, dând sugestii pentru o reintegrare și reorganizare programatică a partidului, care s-ar traduce pe plan extern printr-o apropiere de cercurile conducătoare sovietice.”

De altfel, în împrejurarea că dr. Lupu a fost scos în de la președinția Asociațiilor „Amicii Americii” și „Prietenii Națiunilor Unite”, precum și aceea că în cercurile din jurul lui Maniu, dr. Lupu trece ca o persoană „manevrată de Partidul Comunist și în „directa subordine a cercurilor sovietice”, arată că pare verosimilă știrea după care fruntașul țărănist ar trata cu forurile competente direct și personal o eventuală colaborare la Guvern”¹⁵.

După falsificarea rezultatului alegerilor din nov. 1946, Virgil Potârcă, la fel ca și ceilalți fruntași țărăniști, a fost supus unor puternice persecuții politice fiind eliminat din baroul de Ilfov în aprilie 1948. În iulie 1947 a fost arestat pentru prima dată de organele de represiune comunistă. Despre arestarea acestuia în anul 1950 se păstrează mărturia soției sale Ștefania Olga Marinescu-Potârcă pe care o redăm: „Soțul meu a fost arestat în lotul demnitarilor în 1950, cei care nu am știut unde au fost. Am aflat abia când am ieșit eu din pușcărie, mi-a spus Carmen Verona”¹⁶.

A venit un individ de la Securitate, cu pistol, care s-a năpustit în casă, el a deschis ușa, la ora 5 dimineața. (...). Avea 62 de ani. *Vă îmbrăcați și mă urmați!* A plecat cu ce avea pe el, nu i s-a spus că ia nimic. Ne-am sărutat (...) Curaj! Curaj! Ne-am uitat lung unul la altul n-am crezut că n-o să-l mai văd niciodată”¹⁷.

Din anul 1950 a fost dus la închisoarea din Sighetu Marmației, a fost izolat în celula 52 unde a fost supus unor chinuri de neimaginat ce l-au

¹⁵ ***, *România. Viața politică în documente 1945*, (coord. Ioan Scurtu), Arhivele statului din România, București, 1994, p. 300.

¹⁶ Născută în 1918, soția pictorului Paul Verona și fiica prof. univ Teofil Sauciuc – Săveanu, fost guvernator al Bucovinei după unirea din 1918. A fost arestat pe 15 aprilie 1952 până în anul 1954. Vezi Cicerone Ionițoiu, op. cit. Ș, T, Ț, U, V, W, X, Y, Z, Buc., 2010, p. 448.

¹⁷ Andrea Dobeș, Ioan Ciupea, *Decapitarea elitelor. Metode, mijloace, mod de acțiune*, în. vol. ***, *Memoria închisorii Sighet*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, editor Romulus Rusan, Fundația Academia Civică, Sighetu Marmației, 2003, pp. 176-177.

transformat dintr-o persoană supraponderală într-un schelet viu-înaintea morții avea sub 40 kg. A decedat în ziua de 10 mai 1954 sau 6 iunie 1954 (așa cum rezultă din tabelul cu cei decedați în detenție la Sighet)¹⁸. Trupul său a fost aruncat într-o groapă comună aflată în Cimitirul Săracilor din Sighet și nu a fost identificat până în prezent¹⁹. Actul său de moarte, așa cum rezultă din cele două registre ale arhivei Oficiului de Stare Civilă de la primăria Municipiului Sighetu Marmăției are nr. 143, certificatul de moarte are seria N.c nr. 370593, iar actul de verificare a morții nr. 425 din 6 iunie 1954. Soția sa Dorina și fiul Virgil au fost arestați prima, la 15 apr. 1951 în lotul soțiilor de foști demnitari, deși divorțase, între timp pentru ca să-și crească copiii (a fost eliberată la 19 apr. 1954), al doilea condamnat pentru trei ani sub pretextul că ar fi vrut să fugă peste hotare²⁰.

Virgil Potârcă prin sfârșitul său tragic s-a înscris astfel între eroii neamului, victime ale regimului comunist.

În toamna anului 1975, ca urmare a deplasării mele la București la locuința familiei Potârcă de pe strada Izvor (cartier supus ulterior demolărilor) am fost întâmpinat cu ospitalitate deosebită de către soția, fiul și fiica lui Virgil Potârcă care au donat Muzeului Olteniei decorațiile, obiectele personale, fotografiile, cărțile și manuscrisele acestuia cu speranța că vor fi expuse în muzeu. Dar organele locale de partid de atunci s-au opus reabilitării de drept a unuia dintre cei care au contribuit substanțial la făurirea României Mari și la consolidarea democrației românești, deși meritele omului politic Virgil Potârcă fuseseră recunoscute chiar de ideologul comunist Dumitru Popescu, pe atunci Președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste. În urma acestui incident cu speranțele năruite fiul său Tudor Potârcă, om de știință, a emigrat în

¹⁸ Ibidem, p. 293, nr. 143.

¹⁹ Cicerone Ionițoiu, *Cartea de aur a rezistenței românești împotriva comunismului*, vol. I, Hrisovul S.R.L., București, 1995, p. 132; Romulus Rusan (editor), *Memoria închisorii Sighet*, Fundația Academia Civică, București, 1999, pp. 231 și 251; Romulus Rusan (coordonator), *Analele Sighet 8: Anii 1954-1960: Fluxurile și refluxurile stalinismului. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetul Marmăției (2-4 iulie 2000)*, Fundația Academia Civică, București, 2000, p. 485; Nuțu Roșca, *Închisoarea elitei românești. Compendiu*, Editura Gutinul S.R.L., Maia Mare, 1998, p. 132; Ion Bălan, *Regimul concentraționar în România, 1945-1964*, Colecția „Biblioteca Sighet” 12, Fundația Academia Civică, București, 2000, pp. 191 și 212; Constantin C. Giurescu, *Cinci ani și două luni în penitenciarul din Sighet (7 mai 1950-5 iulie 1955)*, Introducere de Dinu C. Giurescu, Ediție îngrijită, anexe și indice de Liana Ioana Ciplea, Editura Fundației Culturale Române, București, 1994, p. 169; Constantin C. Giurescu, *Amintiri*, ediție îngrijită de Dinu C. Giurescu, Editura ALL EDUCATIONAL, București, 2000, pp. 478-479 Octavian Roske (coordonator), *Mecanisme represive în România: 1945-1989; dicționar biografic*; București: Editura Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, vol. 6: P, 2007, pp. 360-361; Cicerone Ionițoiu, *Victimele terorii comuniste: arestați, torturați, întemnițați, uciși: Dicționar*, Editura „Mașina de Scris”. București, 2006, vol. 8: P-Q, p. 433.

²⁰ Nuțu Roșca, op. cit., pp. 34-40, 156; Cicerone Ionițoiu, op. cit.

Germania Federală, azi fiind om de afaceri, dar care nu și-a pierdut dragostea pentru România.

Virgil Potârcă a avut doi frați care s-au remarcat în cadrul P.N.Ț – Dolj. Primul - Constantin Potârcă – primar al Craiovei (1929-1931; 1932-1933; 1938), membru al Baroului avocaților Dolj din anul 1920 și unul din factorii decisivi în ridicarea căminului preoțesc „Renașterea”. Ca primar, Constantin Potârcă, a donat Episcopiei Râmnicului din partea Primăriei Craiovei terenul pe care s-a construit căminul preoțesc „Renașterea” și a acordat fondurile necesare pentru finalizarea lucrărilor la viitoarea catedrală mitropolitană „Sf. Dumitru”, lucrări începute încă din anul 1889. În pisania Catedralei Mitropolitane era ca primar etichetat ca: „iubitorul de datină și faptă creștină”²¹.

Pentru frumusețea textului dăm o bună parte din conținutul pergamentului pus la temelie Căminului Preoțesc „Renașterea”, la 17 august 1933:

„A lucrării și a facerii de bine la tot creștinul datorie este și la Dumnezeu prea bine primită. Drept aceia și noi, întru Hristos Dumnezeu bine credincioșii preoți ai Eparhiei Oltenie, de vreme ce din noianul milostivirei Celui Prea Înalt și din osârdnica dorință a prea iubitorului nostru Episcop D.D. Vartolomeiu, ne-am învrednicit să alcătuim Societatea Preoțească „Renașterea” din Oltenia, având tot cugetul nostru învoioșat spre cel de obște folos neamului acestuia, cu dumnezeiască sârguință, cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh, întru slava prea puternicului Dumnezeu, cel în Troiță proslăvit și de noi pravoslavnicii, un Dumnezeu de o ființă, mărturisit, am pus piatra de temelie a acestei blagoslovite case preoțești, locaș de adunare și isvor de lumină pentru drept credincioșii preoți și creștini, pe locul dăruit nouă de Primăria Orașului Craiova, din îndemnul Domnului *Constantin N. Potârcă*, Primarul Orașului, carele având a răspunde evlaviei sale către dumnezeieștile lucruri, odată cu aceasta multe au întărit, multe au înfrumusețat și din nou au făcut. Și acest binecuvântat lucru s-au făcut în umbra Bisericii Dumnezeiești a Sfântului Dimitrie Isforătorul de Mir, după iscusitele planuri ale credinciosului rob al lui Dumnezeu Alfred Vincenz, în zilele prea luminatului nostru Rege Carol al II-lea, cu blagoslovenia Prea Sfântului Episcop D.D. Vartolomeiu al Râmnicului – Noul Severin, fiind Președinte al Societății Preoțești „Renașterea” din Oltenia, stăruitorul și purtătorul de grijă Iconom Stavrofor Constantin Stănică, la leat de la facerea lumii 7441, iar de la Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos curgerea vremii leat 1933, August 17”. Urmează semnăturile participanților²².

²¹ *Vieța bisericescă...* p. 145.

²² Pr. Ion Popescu-Cilienu, *Cuprinsul pergamentului pus la temelie Căminului Preoțesc „Renașterea” din Craiova, la 17 August 1933*, în rev. „Renașterea”, XXV, iulie-decembrie, nr. 7-12, 1946, pp. 179-180.

Ca primar al Craiovei Constantin Potârcă, după decesul al celui mai de seamă primar al Craiovei Nicolae Romanescu, a luat inițiativa la începutul lunii sept. 1931, care a fost împărtășită și de ceilalți consilieri comunali, ca Parcul „Bibescu” să se numească Parcul „Nicolae Romanescu”. Iată ce spunea cu această despre Nicolae Romanescu: „Rareori natura a întruchipat în același om atâtea calități eminente: o subtilă și cutezătoare inteligență, o neobișnuită putere de muncă, o nebiruită perseverență în atingerea țelurilor urmărite”. „Folosind vastele lui cunoștințe urbanistice și edilitare împrăștiate prin călătoriile de studii în apus și printr-o neconținută cercetare a celor mai noi scrieri de specialitate a înzestrat Craiova cu nepieritoare opere, de care numele îi va rămâne veșnic legat”²³.

Fratele mai mic Eugen Potârcă a fost primar al Pleniței – Dolj și deputat P.N.Ț. Constantin și Eugen Potârcă împreună cu o serie de organizații naționale țărănistice în iunie 1947 au înaintat primului ministru dr. Petru Groza un memoriu prin care protestau față de arestarea conducătorilor P.N.Ț în frunte cu Iuliu Maniu în înscenarea de la Tămădău. Cităm pentru valoarea și curajul acestui memoriu un pasaj: „Cu minimum de risc vă rugăm să luați cunoștință de protestul nostru categoric care exprimă indignarea întregii noastre mase românești asigurându-vă că până la urmă noi și cu noi poporul vă va ierta pentru păcatele și mârșăvia ce ați comis, știind că nu ați făcut-o decât din ordin și nu puteați să faceți altfel.

Poporul român și cu el noi acei ce rămânem de veghe așteptăm ziua de mâine, când se va face și lumină și dreptate pentru toți și pentru toate.

Cu deferența de circumstanță primiți, vă rugăm, asigurarea încrederii noastre că nu vom capitula și nici nu deznădăjduim întru dreptatea ce se conturează la orizont”²⁴.

În continuare ne îndeplinim angajamentul verbal dat familiei sale mult încercate și prezentăm mai jos o parte din decorațiile păstrate cu sfințenie de către soția acestuia Dorina Potârcă din București, azi trecută la cele veșnice.

²³ Constantin Potârcă, *Nicolae Romanescu. În Memoriam*, în “Izbânda”, VI, nr. 61, din 6 sept. 1931; Luchian C. Diaconu, *Craiova 1898-1916. Saltul la urbanismul modern. Nicolae P. Romanescu*, Editura SITECH, Craiova, 2001, p. 9.

²⁴ ***, *România. Viața politică în documente 1947*, (coord. Ioan Scurtu), Arhivele statului din România, București, 1994, p. 206. Constantin Potârcă a fost avocat și judecător la Craiova a participat la primul război mondial cu gradul de căpitan, a fost arestat la 17 martie 1949 și condamnat la un an de închisoare pentru “deținere de înscrisuri și publicații interzise”. Eugen Potârcă, avocat din Craiova, prefect de Dolj (29 dec. 1937- 10 febr. 1938), conf. Nicolae Băbălău, Dinică Ciobotea, Ion Zarzără, *Din istoria instituțiilor administrative ale județului Dolj*, Editura SITECH, Craiova, 2004, p. 92, nr. 78, arestat la 25 august 1952 și eliberat la 22 mai 1954.

Ordinul „Steaua României” este cel mai vechi ordin național creat la sfârșitul domniei lui Al. I. Cuza, dar care datorită condițiilor politice de atunci n-a putut fi pus în aplicare.

Decretul Domnesc nr. 1108/ 10 mai 1877 și cel cu nr. 1517 din 28 iunie 1877 prevedeau organizarea Ordinului „Steaua României” în timp de pace și de război în cinci grade: Cavaleri, Ofițeri, Comandori, Mari Ofițeri și Mari Cruci. Însemnele ordinului pentru război au la toate gradele două spade încrucișate peste cruce spre deosebire de cele pentru pace. Deosebirile între grade constau în general în dimensiunea ordinelor.

Ordinul „Coroana României” a fost creat de regele Carol I ca răsplătă pentru serviciile deosebite aduse statului. El se acorda atât militarilor, cât și civililor, avea 5 grade (Cavaleri, Ofițeri, Comandori, Mari Ofițeri și Mari Cruci) și a fost reglementat prin Decretele Regale nr. 1244 – 1245 din 10 mai 1881. Deosebirile între grade sunt în funcție de dimensiunea crucii.

Deviza **PRIN NOI ÎNȘINE** a fost folosită inițial în compunerea ordinului „Coroana României”, care a fost utilizată apoi mai ales în perioada interbelică de Partidul Național Liberal²⁵.

Marea cruce a „Coroanei României” avea însemnul de 60 mm prins de o lentă care se purta de pe umărul drept spre șoldul stâng și de o placă din argint ce se purta pe partea dreaptă a pieptului ca în cazul exemplarului păstrat la Muzeul Olteniei.

Ordinul “Meritul Agricol” a fost instituit în anul 1932 prin Decretul regal nr. 1538. El se acorda persoanelor care s-au distins prin servicii științifice aduse agriculturii sau industriei legate de produsele agricole, prin lucrări și publicații în acest domeniu. Propunerile pentru decorare erau făcute de Ministerul Agriculturii și Domeniilor Regale. Ordinul are patru grade cu număr limitat de membri: cavaleri – 1.000, ofițeri – 500, comandori – 100, mari ofițeri – 50, iar numărul străinilor era nelimitat. În cazul lui Virgil Potârncă acesta s-a făcut remarcat prin calitatea sa de președinte al Camerei Agricole de Comerț și prin inițiativele luate în parlament în calitate de deputat pentru modernizarea agriculturii. Decorația se purta la gât conform comandoriei ordinului.

Conform Decretului regal nr. 2306 / 16 VIII 1933 fără a avea statut de ordin național, „Vulturul României” se încadra în acestea. Decorația a fost conferită membrilor Corpurilor Legiuitoare (Senatul și Camera Deputaților) după numărul legislaturilor și după situația ce au avut în parlament. El este organizat pe cinci clase (Cavaler, Ofițer, Comandor cl. II, Comandor cl. I și Mare Ofițer). Gradul de cavaler se acorda senatorilor și deputaților aleși pentru prima oară, după un an de activitate parlamentară; cel de ofițer după un an de

²⁵ Maria Dogaru, *Devize în heraldica românească*, „Revista Arhivelor”, nr. 2, 1992, p. 216.

activitate în cea de a treia legislatură, precum și membrii corpurilor legiuitoare după un an de funcționare; comandor II – la a șasea legislatură, respectiv a treia legislatură și vicepreședinților aleși prima oară în această funcție după un an de activitate; comandor I – președinților corpurilor legiuitoare aleși prima dată, vicepreședinților aleși a treia oară în funcție, senatorilor și deputaților aleși în zece legislaturi, după un an de activitate; mare ofițer – președinților aleși în a treia legislație, în aceeași funcție și parlamentarilor aleși în 15 legislaturi, după un an de activitate. Parlamentarilor străini cu merite legate de țara noastră li se confereau gradele de comandor cl. I și cl. a II-a, iar președinților corpurilor legiuitoare, gradul de mare ofițer. Distincția se purta la gât conform normelor stabilite pentru gradul de comandor clasa I.

Decorațiile și medaliile străine se purtau în funcție de grad și după ce erau recunoscute de către statul român printr-un decret publicat în „Monitorul Oficial”.

Ordinul „Coroana Italiei” a fost obținut de Virgil Potârcă ca urmare a participării sale directe în calitate de ofițer și a legăturilor sale cu delegația militară italiană din România din anii 1917-1918. Ordinul „Steaua Italiei” a fost acordat în anul 1938 pentru perioada când a îndeplinit funcția de ministru ad-interim la Ministerul Agriculturii și Domeniilor (20 dec. 1937-8 ian. 1938) în guvernul Octavian Goga.

După primul război mondial în anul 1921 a fost înființat ordinul „Polonia Restituta”- cea mai însemnată decorație națională poloneză, ca și ordinul „Vulturul Alb”. Ordinul a fost menținut și în epoca comunistă cu unele modificări. El se acorda pentru merite militare și navale, dar și culturale, artistice, de administrație civilă și este împărțit în cinci clase (mare cruce, comandor cu stea, comandor, ofițer și cavaler). Medalionul de la revers marchează anul proclamării republicii poloneze (1918). Probabil ordinul „Polonia Restituta” în grad de mare cruce a fost obținut de Virgil Potârcă în urma vizitelor sale în Polonia, probabil într-o delegație alături de dr. C. Angelescu în martie 1937²⁶.

CATALOGUL DECORAȚIILOR

1. ORDINUL STEAUA ROMÂNIEI

România, *mare cruce*, md. 1877, pentru civili; argint.

Însemn: cruce bizantină, emailată albastru, cu raze între brațe; deasupra, coroană regală. În centrul crucii este aplicat un medalion emailat roșu, coroană regală, înconjurat de o bandă emailată albastru și de o cunună din frunze de stejar, emailată verde.

²⁶ Carol al II-lea Regele României, *Însemnări zilnice 1937-1951*, vol. I (11 martie 1937- 4 septembrie 1938), Editura “Manuscripta”, București, 1995, p. 28;

Av. – în medalion, aplicată acvila cruciată stând pe un fulger; pe bandă, înscrisă deviza **IN FIDE SALUS**.

Rv. – în medalion, aplicată cifra regelui Carol I.

Lenta este roșie cu două dungi albastre la margini (lipsă).

D: 80 mm; M.O., inv. I 1605.

Placa: stea cu opt grupe de raze, din argint diademat, pe care este aplicat însemnul avers. Pe revers, în medalion, este reliefat numele bijutierului **JOSEPH RESCH FILS BUCAREST**.

Placa – D: 95 mm; M.O., inv. I 1606²⁷.

2. ORDINUL COROANA ROMÂNIEI

România, *mare cruce*, md. 1881, pentru civili; argint.

Însemn: cruce de Malta, emailată roșu cu bordură emailată alb; între brațele crucii, cifra regelui Carol I. Medalion central emailat roșu, înconjurat de o bandă emailată alb.

Av. – în medalion, aplicată o coroană regală; pe bandă, inscripția **PRIN NOI ÎNȘINE, 14 MARTIE 1881**.

²⁷ Eugen Calianu, *Decorațiile românești de la Cuza-Vodă la Regele Mihai I*, Editura "Eminescu, Buc., 2006, p. 17, fig. 16; Nicolae Lelescu, *Decorații românești (1866-1947)*, f.a., p. 31-33, nr. e; Ștefan Catone, Dumitrașcu Bedivan, Nicolae Șerbănescu, *România. Decorații 1859-1991*, realizat prin Cover, Buc., 1992, p. 17, nr. 10; Floricel Marinescu, *Colecții de decorații intrate în patrimoniul Muzeului militar central (II)*, în rev. "Studii și materiale de muzeografie și istorie militară", nr. 6, 1973 pp. 146-148; Elena Roman, *Ordine, medalii, cruci, semne onorifice în colecțiile Muzeului Național Brukenthal. 1814-1941. Catalog*, Editura „Constant”, Sibiu, 1998, p. 19, nr. 15; La galerie numismatique Bogdan Stambuli, *Auction VI*, Westbury mayfair hotel – London Sundani, september 25 th – 2005 p. 206, nr. 604.

Rv. – în medalion este înscrisă data **10 MAIU** și pe bandă **1866. 1877. 1881**. Lenta este albastră cu o bandă argintie la margini.

Placa: stea cu opt grupe de raze, pe care este aplicat însemnul avers. Pe revers, în medalion, este reliefat numele bijutierului **JOSEPH RESCH FILS BUCAREST**.

Numai placa, însemn – D: 90 mm; M.O., inv. I 1604, însemnul și lenta lipsă.²⁸

3. ORDINUL MERITUL AGRICOL

România, *comandor*, md. 1932; argint aurit.

Însemn: cruce de Malta, emailată verde închis; având în centru, cifra regelui Carol II, din argint aurit, încoronată, iar în mijlocul crucii o coroană din argint aurit, din spice de grâu și frunze de stejar, de formă ovală, deschisă, legată în partea de jos cu o fundă. Lipsă panglica. Panglica era de culoare verde închis, cu șapte dungi verticale situate la distanțe unele de altele, înguste, din fir de aur; este prinsă de însemn printr-un inel cu partea inferioară din frunze de laur, care se păstrează.

Însemn – D: 55 mm; G: 37,30 g; M.O., inv. I 1611.²⁹

²⁸ Eugen Calianu, op. cit., pp. 25-26; Ștefan Catone, Dumitrașcu Bedivan, Nicolae Șerbănescu, op. cit., pp. 17-18, nr. 11; Nicolae Lelescu, op. cit, pp. 34-35, nr.2; Elena Roman, op. cit., p. 20, nr. 18; Floricel Marinescu, op. cit., pp. 148-149; Robert Werlich, *Orders and decorations of all nations. Ancient and modern civil and military*, Washington, 2007, pp. 256-257.

²⁹ Eugen Calianu, op. cit., p. 56; Ștefan Catone, Dumitrașcu Bedivan, Nicolae Șerbănescu, op. cit., p. 19, nr. 15; Nicolae Lelescu, op. cit, p. 60, nr. 3; Floricel Marinescu, op. cit., p. 152.

4. SEMNUL ONORIFIC VULTURUL ROMÂNIEI

România, *comandor clasa I-a*; md. 1933; argint aurit.

Însemn: vultur cruciat și încoronat, ținând în ghiara dreaptă spada, iar în stânga sceptrul și pe piept scutul din email colorat cu stemele celor cinci provincii istorice (Țara Românească, Moldova, Oltenia, Transilvania, Dobrogea) timbrate cu scutul alb – negru (al Casei Hohenzollern).

Panglica din rips albastru – închis, având pe margine o dungă roșie exterioară și una galben – aurie, interioară – lipsă panglica.

D: vultur: 55 mm; G: 40,11g³⁰.

³⁰ Eugen Calianu, op. cit., p. 61, fig. 93; Nicolae Lelescu, op. cit., pp. 118-119; Ștefan Catone, Dumitrașcu Bedivan, Nicolae Șerbănescu, op. cit., p. 19, nr. 16; Floricel Marinescu, op. cit., p. 152; Elena Roman, op. cit., p. 44, nr. 97, dar pentru comandor clasa a II-a; La galerie numismatique Bogdan Stambuliu, p. 212, nr. 616.

5. ORDINUL COROANA ITALIEI

Italia, *comandor*, md. 1868, aur și email.

Însemn: cruce emailată albă, având în centru medalion, iar între brațele crucii fire de aur, agățătoare, lipsă panglica.

Av. – medalion central email albastru și Coroana de Savoia.

Rv. – medalion aurit, având vultur încoronat, spre st., iar pe piept într-un scut oval crucea de email alb a Casei de Savoia, iar pe fond email roșu.

D: cu inel de prindere 54 mm, fără inel 51 mm; M.O., inv. I 1.609.³¹

Avers

Revers

6. ORDINUL STEAUA ITALIEI

Italia, argint.

Placa: stea cu opt colțuri, fiecare terminată cu câte o globulă poliedrică, din argint diademat; în centru medalion rotund cu inscripție circulară în limba italiană: * **E. GARDINO SUCC. CRAVANZOLA** * **ROMA**. – în câmp scut cu armele Casei de Savoia, încoronat și înconjurat de colanul ordinului Lâna de aur. În spate lipsă medalionul.

D: 75 mm; M.O., inv. I 1.608.

³¹ La galerie numismatique Bogdan Stambuliu, p. 147, nr. 418.

7. ORDINUL POLONIA RESTITUTA

Polonia, *mare cruce*, md. 1921, pentru civili; metal comun aurit.

Însemn: cruce de Malta cu sfere în vârful brațelor.

Av.- crucea, emailată alb, are în centru un medalion emailat roșu, cu vulturul polonez încoronat, emailat alb; în jurul medalionului este o bandă emailată albastru, cu deviza **POLONIA RESTITUTA**.

Rv. – din metal aurit; în centru, un medalion emailat roșu în care este înscrisă data **1918**.

Lenta este roșie, cu o bandă argintie la margini-lipsă.

D: 65 mm; G: 40,88 g; Inv. I 1607

Placa: Stea cu raze, cu opt colțuri, are în centru un medallion emailat alb cu inițialele cu litere de mână **RP** (în ligatură), iar în jurul medalionului este o bandă emailată albastru **POLONIA RESTITUTA**.

D: 80 mm; G: 44,55 g; M.O., inv. I 1603³².

Avers

Revers

Placa

³² Florice Marinescu, *Colecții de decorații intrate recent în patrimoniul Muzeului militar central (I)* în rev. „Studii și materiale de muzeografie și istorie militară”, nr. 4-5, 1973, pp. 260-261; *Ibidem* (II), p. 170, fig. 6; Elena Roman, op. cit., p. 18, nr. 12; La galerie numismatique Bogdan Stambuliu, p. 183, nr. 525.

8. INSIGNA CELEI DE A XXI-a CONFERINȚE A COMERȚULUI, BUC. 1936

Alamă și email alb, albastru, formă ovală; legenda cu litere de aur pe email alb: **XXI CONFERENCE DU COMMERCE – BUCAREST 1936**; în centru pe email albastru simbolurile comerțului. În spate sudat manșon de prindere.
D: 24 mm x 17,5 mm; M.O., inv. I 1612, bine conservată.

**A TRAGIC DESTINY - VIRGIL POTÂRCĂ (1888-1954), POLITICIAN,
FRIEND & COLLABORATOR OF ARMAND CĂLINESCU, INITIATOR
OF THE FOUNDATION OF THE BISHOPRIC OF OLTENIA - 60
YEARS FROM HIS TRAGIC DEATH AT SIGHETUL MARMAȚIEI.**

Abstract

Virgil Potârcă was born in Plenița – Dolj. He became a PhD in law in Paris. He studied also the agricultural science. He was an important member of P.N.Ț. & a minister in the inter-war period. He was a friend & a collaborator of Armand Călinescu. He was the president of the Agricultural Department of Romania & the initiator of a democratic law.

He was arrested during the communist regime together with the entire lot of dignitaries and passed away in May 1954 in Sighetu Marmăției. A part of the distinctions given by the Romanian state & other states which were given by the family to the Museum of Oltenia are presented here.